

hallitussihteeri Matleena Haapala

matleena.haapala@gov.fi

OULUN KAUPUNGIN LAUSUNTO LUONNOKSEEN HALLITUKSEN ESITYKSEKSI ASUMISNEUVONNAN TUESTA VUOSINA 2023–2027 ANNETTAVASTA LAISTA

LAUSUNTO

Asumisneuvonnan nykytila

- Millaista asumisneuvontaa toimialueellanne on saatavilla?

Oulussa asumisneuvontaa on tarjolla yleishyödyllisten vuokraloyhtiöiden toimesta Sivakalla (kaupungin vuokraloyhtiö), Oulun Seudun Nuorisoasunnoilla, PSOAS:lla (Pohjois-Suomen opiskelija-asuntosäätiö) sekä M2-kodeilla. Kaupungin omana hyvinvointipalveluiden toimintana järjestetään sosiaalihuoltolain mukaista asumiseen liittyvää ohjausta ja neuvontaa.

- Mitä tarpeita asumisneuvonnan saatavuuden parantamiseen tai kehittämiseen olisi toimialueellanne?

Matalan kynnyksen kevyttä asumisneuvontaa ei ole kunnassa tällä hetkellä kaikille kuntalaisille asumismuodosta riippumatta. Vuokraloyhtiöiden tuottama asumisneuvonta on tarkoitettu jokaisen toimijan omille vuokralaisille.

- Mikä on organisaationne oma rooli asumisneuvonnassa?

Hyvinvointialueiden perustamisen muutokseen 1.1.2023 lukien liittyen Oulun kaupunki tehostaa asumisneuvonnan palveluaan nostamalla sen palvelun tarvetta vastaavalle tasolle. Kaupunki perustaa kaksi vakituista asumisneuvojan vakanssia, jotka sijoittuvat yhdyskunta- ja ympäristöpalveluiden asumisen tiimiin. Asumisneuvojat aloittavat jo syksyllä 2022.

Lain tavoitteet

- Miten hyvin esitysluonnos onnistuisi arvionne mukaan parantamaan asumisneuvonnan saatavuutta toimialueellanne tai yleisesti?

Esitysluonnos onnistuisi parantamaan asumisneuvonnan saatavuutta toimialueellamme. Nykyinen palvelun taso on ollut suuren hyvinvointipalveluiden palvelualueen eri toimintojen ja kilpailevien

resurssitarpeiden keskellä vaatimaton eikä vastaa asumisneuvonnan tarvetta ja kysyntää. Valtion avustus on oleellinen tekijä palvelun saatavuuden ja vaikuttavuuden turvaamisessa.

Lain määräaikaisuus sekä lakisääteisyys ja sen tarkentumisen viive voivat vaikeuttaa asumisneuvontatoiminnan jatkuvuutta kunnissa yleisellä tasolla. Pysyvä lainsäädäntö, joka linjaisi palvelun lakisääteiseksi, ohjaisi kuntia järjestämään asumisneuvonnan palvelut alueellaan pysyvämmiin.

- Miten hyvin esitysluonnos arvionne mukaan onnistuisi edistämään asumisneuvonnan laajentamista kaikkiin asukkaisiin asunnon hallintaperusteesta riippumatta?

Viittaamme edellisen kysymyksen vastaukseen.

- Miten hyvin esitysluonnos arvionne mukaan mahdollistaisi erityisten asukasryhmien (mm. nuoret, maahanmuuttajat) tarpeisiin vastaamisen?

Esitysluonnos vahvistaisi asumisneuvonnan saatavuutta myös erityisryhmien asumisen kohdalla.

Vaikutukset alueellanne

- Millaisia vaikutuksia esityksellä olisi organisaatiossanne järjestettävään asumisneuvontaan tai asumisen ohjaukseen ja sen rahoitukseen?

Asumisneuvonta tulisi laajentumaan kunnassa ja sen toteuttamiseen olisi paremmat edellytykset. Viittaamme tässä myös lausunnon tekstiin kohdassa Vapaa sana.

- Järjestettäisiinkö asumisneuvontaa jatkossa arvionne mukaan (a) kunnan omana työnä vai (b) ostopalveluna (minkä tahojen kanssa)?

Kunnan omana työnä sekä vuokratyöyhtiöiden osalta heidän omana toimintanaan.

Avustuksen käyttötarkoitukset

Asumisneuvonta Suomessa -selvityksen (2019) mukaan ARA-kantaa koskevat valtionavustukset (0,9 miljoonaa vuosittain) ovat kattaneet 11 % asumisneuvonnan kokonaisrahoituksesta. Vuonna 2022 myönnettävissä on 3 miljoonaa euroa, joka kohdennetaan asumisneuvonnan laajentamiseen ja kehittämiseen. Nyt lausuntokierroksella olevan esitysluonnoksen mukaan vuoden 2023 alusta lähtien myönnettävissä olisi 4 miljoonaa euroa, josta voitaisiin avustusta kohdentaa myös olemassa olevan asumisneuvonnan kuluihin. Kannatatteko tätä ratkaisua vai tulisiko avustusta jatkossakin myöntää vain uuteen asumisneuvontapalveluun ja asumisneuvontapalvelun laajentamiseen tai kehittämiseen? Miksi?

Avustusta tulisi jatkossa kohdentaa myös olemassa olevan asumisneuvonnan kuluihin, jotta kuntien tahtotila toiminnan tehostamisen lisäksi myös järjestämisen jatkumisen turvaamiseen turvattaisiin ja tätä kautta myös tulokellisen asumisneuvonnan laajentaminen mahdollistuisi.

Vapaa sana

Mitä muuta haluatte lausua esitysluonnoksesta? Tässä voi myös antaa mahdolliset pykäläkohtaiset kommentit.

Oulun kaupunki päätyi aiemmin kannattamaan ei-lakisääteistä ao. palvelun järjestämisvaihtoehtoa. Nyttemmin kaupungin sisällä on lakisääteisyysperuste saanut enemmän kannatusta.

Lausunnon kohteena olevan lakiesityksen sisältämä asumisneuvonnan lakisääteisyyden ja ao. palvelun järjestämisvastuutahon nimeämisen aikaisä on kaksitahoinen asia. Toisaalta valtion tuelle on mahdollista saada lakiesityksen mallissa parempi vaikuttavuus; tästä hyötyy oletettavasti myös Oulu suurena kaupunkina merkittävemmän tuen määrän muodossa. Toisaalta lakisääteisyyden puuttuminen vaikeuttaa palvelun tehostamistilanteessa, kuten Oulussa, uusien vakanssien perustamisen osalta päättäjien vakuuttamista. Ennalta ehkäisevän toiminnan panostusten tärkeys, vaikuttavuus ja hyödyt on vaikeaa saada osoitettua etukäteen konkreettisesti. Taloushaasteiden keskellä päättäjien säästöjen punakynä iskee helpommin ei-lakisääteisiin tehtäviin ja vielä helpommin ennalta ehkäiseviin ei-lakisääteisiin tehtäviin.

Oulussa olemme siis kahden uuden asumisneuvojan vakanssin perustamistilanteessa. On tärkeää, että ao. henkilöt voivat jo ennen 1.1.2023 valmistautua tehtäviinsä: perehtyä, verkostoitua, järjestää palvelut eri muodoissaan ennen aloittamista, suunnitella ja toteuttaa muutokseen liittyvä tiedottaminen ja palvelun markkinointi. Positiivinen muutos on tärkeää hyödyntää julkisuudessa tehokkaalla viestinnällä, joka korostaa luottamuksellisen avun saatavilla oloa omaan asumiseen liittyviin vaikeuksiin.

Oulussa 9.6.2022

Jukka Kokkinen

asuntotoimenpäällikkö

yhdyskunta- ja ympäristöpalvelut